

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izveniš nedelje in
praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti:
Din 20'—, inozemstvo Din 30'—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.

URAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.

TELEFON ŠTEV. 2852.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifi.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 18.633.

Še veljaven dokument.

Dne 19. februarja 1923 je bil sklenjen med Jug. demokratsko stranko in Narodno-napredno stranko dogovor za skupščinske volitve. Tretji odstavek tega dogovora se je glasil: G. prof. Reisner se za slučaj izvolitve obvezuje s svojo besedo in garancijo načelstva JDS, da bo na zahtevo načelstva NNS odložil svoj mandat, čim bo uzakonjena uradniška pragmatika, do 1. januarja 1924. pa tudi ne glede na to, je-li bo do ta čas sprejeta službena pragmatika ali ne. Za JDS so to pogodbo podpisali: dr. Žerjav, dr. Din-ko Puc, prof. Reisner in Josip Turk, za NNS pa dr. Triller, dr. K. Vodušek in dr. Ravnihar. — Kljub svoji dani besedi, kljub garanciji načelstva stranke, kljub temu, da so bili izpolnjeni vsi pogoji dogovora in kljub štirih podpisov vodilnih članov stranke, pa ni prof. Reisner odložil mandata in ni izpolnila JDS svoje obveze. Zato je dobila tedaj slovenska JDS ime besedolomne stranke in to ime ji je ostalo do današnjega dne.

Ni pa prevzela s pogodbo jasne obveze samo JDS, temveč tudi vsi štirje gospodje, ki so dogovor v njenem imenu podpisali. Brez vsega je bilo jasno, in je še danes, da je bila za vse štiri gospode samo ena alternativa: ali dosežejo, da stranka dogovor izpolne in dokaže, da njena beseda drži ali pa morajo sami položiti vsa svoja mesta pri stranki, ki ne spoštuje njihovih podpisov. Kajti v nasprotnem slučaju mora pasti na vse štiri gospode sum, da odobravajo besedolomstvo svoje stranke in da niti sami ne priznavajo svojim podpisom vrednosti.

Kakor je vse to jasno, tako je tudi jasno, da gospodje, ki niti sami ne znajo in nočejo braniti veljavnosti svojih podpisov, ne spadajo na javna in odgovorna mesta. Če se sprijaznijo pristaši kake stranke iz slepega strankarskega fanatizma z dejstvom, da je njih stranka zagrešila besedolomstvo, potem je pač to le njih strankarska zadeva, pa čeprav je obenem dokaz njih neverjetne navedne dekadence. V javnosti pa argument strankarskega fanatizma ne velja, v javnosti velja le argument vedno veljavne morale, ali pa mora propasti ves narod. Ta morala pa pravi, da v javnosti ne more biti več mesta za nikogar, ki je v zvezi s kakršnimkoli besedolomstvom, ker besedolomstvo pomeni konec vsega. Zato je čisto irelevantno, če so mogli postati gospodje, katerih podpisi so se izkazali kot brezvredni, kandidati kake stranke ali ne, ker pač strankarske simpatije niso nobene javne zadeve. Tem bolj pa je jasno, da taki gospodje ne morejo postati nosilci javne oblasti, ker ne morejo dati za dobro upravljanje po-verjenega jim mesta nobene garancije, ko pa ne drže niti njih podpisi.

In to stvar treba pibiti danes, ko gre zato ali naj postane g. dr. Puc ljubljanski župan, g. Josip Turk pa njegov namestnik. Oba gospoda sta podpisala dogovor, ki ga njujina stranka ni izpolnila, a sta vseeno ostala funkcionarja stranke, ki se je ob tej priliki izkazala kot besedolomna stranka. Če se je to zgodilo leta 1923 ali pa pred enim mesecem, je čisto vseeno, ker dejanje prelomljene besede je ostalo še danes nepopravljivo.

Zato pa je jasno, da slovenska prestonica ne more imeti za župana in podžupana mož, katerih podpis se je izkazal za brezvreden. Tu ni mogoč prav noben kompromis, tu ni mogoče zatistiti nobeno oko, ker gre za ugled slovenske prestonice in s tem slovenskega naroda. Zato g. dr. Dinko Puc ne more biti potrjen za ljubljanskega župana.

Prazne nade opozicije v koncentracijsko vlado.

Beograd, 9. decembra. V političnem življenju je bilo včeraj največ govora o izjavi Stjepana Radića. Največjo pozornost je vzbudil oni odstavek v Radiće-vem govoru, v katerem govori Radić o bližnji koncentraciji strank in izpremembi vlade v tem pravcu, kakor tudi to, da se mora izprememba izvršiti v katoliškem božičnem času. Glede na to je izjavil včeraj neki član vlade to-le:

Smatram, da se za sedaj ne more pričakovati nikako politično iznenadenje. Situacija je normalna in stalna, to pa zato, ker je 1.) neobhodno potrebno, da se sprejme proračun in 2., ker je absolutno potrebno zaradi našega ugleda zunaj, da se vlada ne menja vsak mesec. Naša zunanja situacija zahteva nadaljevanje politike, ki jo je začel izvajati dr. Marinković. Ta zunanja politika pa se da najstalneje in najsigurnejše izvajati z današnjo kombinacijo. Danes ni mogoče najti v narodni skupščini boljše solucije. Oni faktorji, ki imajo današnjo situacijo v rokah, se ne bodo,

kakor je nedolgo tega rekel dr. Spaho, ki je brez dvoma ugleden in vpliven član v današnji situaciji, več povrnili k poskusom s Stjepanom Radićem iz leta 1924. Vobče smatramo, da bi pomenilo Radićevo sodelovanje prej propast kakor pa okrepitev položaja današnje vlade. HSS si lahko s svoje strani prizadeva, da se nam približa in mi čutimo danes, da moralno obstoja nedostatek v današnji vladi zato, ker niso v nji zastopani Hrvati. Za to pa ne zadene krivda nikogar od nas, temveč Hrvate, v prvi vrsti pa Stjepana Radića.

Kar se tiče opozicije, se ta ne strinja s temi trditvami vladne večine in daje s svoje strani izjave, v katerih zagotavlja, da bo prišlo v najkrajšem času do velikih političnih izprememb. Opozicija opozarja na zadnje avdienco na dvoru in zlasti poudarja avdienco Davidovića. Opozicionalni krogi smatrajo, da je situacija današnje vlade težka in da se ne bo mogla obdržati.

Atentat na bivšega predsednika albanske vlade.

PARIZ, 9. decembra. V Parizu in Londonu so se razširile vesti iz Tirane, da je bil poskušen atentat na bivšega albanskega ministrskega predsednika senatorja Verlacija. Neznani ljudje so streljali na voz, v katerem se je vozil. Verlacijem je ostal nepoškodovan. Ubit je bil sluga, ki je bil v njegovem spremstvu, a dve osebi sta težko ranjeni. Za-

nimivo je, da je Ahmed beg Zogu zaročen z Verlacijevjo hčerko.

Rim, 9. decembra. Vesti o atentatu na bivšega predsednika albanske vlade Varlacija se potrjujejo »Giornale d'Italia« prinaša o tem iz Barija poročilo, v katerem si tendenciozno prizadeva naslikati ta atentat kot delo Jugoslovancev.

SODNIKI SE NE SMEJO UDELEŽEVATI STRANKARSKE AGITACIJE.

Beograd, 9. decembra. Vlada je sklenila, da ostane v načrtu zakona o sodnikih odredba, da sodniki nimajo pravice udeleževati se strankarskih agitacij, sklicevati in imeti zborovanja. Sodniki imajo samo pravico kandidirati izven ozemlja svojega sodnega delovanja. Sodniki smejo agitirati samo, ako kandidirajo in to samo v onem okrožju, kjer kandidirajo.

VELIKOPOTEZNO DELO ZA NAPREDEK JUŽNE SRBIJE.

Beograd, 9. decembra. V vladnih krogih se posebno pretresa vprašanje o reorganizaciji uprave v Južni Srbiji. Med drugim se pripravlja predlog, da se sklene posojilo 500 milijonov dinarjev, ki naj bi se uporabilo za zidanje osnovnih šol v Južni Srbiji. S tem bi se omogočilo občinam, da v teku gotovega števila let zgrade te šole in vrnejo denar v letnih amortizacijskih obrokih. Razen tega je predvideno tudi zidanje strokovnih šol v Srbiji.

VPRAŠANJE DELOVNEGA ČASA V TRGOVINAH.

Beograd, 9. decembra. Minister socialne politike dela na tem, da se uredi vprašanje delovnega časa v trgovinah, zlasti v Beogradu. Da bi se to vprašanje rešilo za celo državo in izdelala uredba, je sklenil minister socialne politike sklicati konferenco vseh zainteresiranih gospodarskih organizacij.

ZAKON O CENTRALNI UPRAVI GOTOV.

Beograd, 9. decembra. Vlada je definitivno dokončala zakon o centralni upravi in ga bo takoj predložila narod-

To je odločilen argument in ta drži in tega ni mogoče prezreti, ali pa bo besedolomstvo sankcionirano kot dopustno sredstvo politične borbe.

ni skupščini. Po vladnem načrtu bo samo 12 ministrstev.

ZASTOPNIKA NOVINARJEV V AVDIENCI.

Beograd, 9. decembra. Včeraj dopoldne ob 11. je kralj sprejel v avdienco Franca Smodeja in Milorada Ivanića, blagajnika centralne uprave jugoslovanskega novinarskega združenja, ki sta kralju izročila izvod »Monografij kraljevine SHS«. Kralj je izrazil nad tem svoje zadovoljstvo in obljubil svojo pomoč, da pride ta edicija do vseh onih, ki jim je namenjena. Ob tej priliki se je kralj zelo interesiral za stanje in delo novinarskega združenja in izjavil svoje zadovoljstvo, da je združenje ohranilo edinstvo in svojo celoto.

TRGOVSKO POGODBO Z JUGOSLAVIJO NEMCI ODOBRILO.

Berlin, 9. decembra. Odbor za trgovinsko politiko v državnem zboru je odobril jugoslovansko-nemško trgovinsko pogodbo in odredil, da veljajo povišane carinske postavke za koruzo, ki se uvaža v industrijske svrhe, šele od 1. marca.

NEZAUPNICA BOALDWINU ODKLO-NJENA.

London, 9. decembra. Na predsinočni seji dolnje zbornice je imel ob priliki predloga o nezaupnici vladi, ki ga je predložila delavska stranka Lloyd George velik govor proti vladi in naglašal, da je pripravljen prevzeti odgovornost za vodstvo državnih poslov. Značilno je, da so Lloyd George-u poleg liberalcev aplavdirali tudi nekateri člani konservativne stranke. Predlog o nezaupnici je bil odklonjen s 347 proti 142 glasom.

AVTONOMISTIČNI POSLANCI NA GRŠKEM IZROČENI SODIŠČU.

Atene, 9. decembra. Pravni odbor zbornice je sklenil, da se izroče sodišču nekateri narodni poslanci, ki so obtoženi, da so delovali za avtonomijo grške Makedonije in Trakije.

Političen položaj neizpremenjen.

Beograd, 9. decembra. Včeraj popoldne je bil na dvoru od 4. in pol do 5, minister agrarne reforme Vlado Andrić, ob 5. minister zunanjih poslov dr. Marinković, ki je ostal do 6. in pol v skupni avdienci z Veljo Vukičevićem in nato odšel v predsedništvo vlade.

Vukičević se je zadržal pri kralju do 8., potem pa odšel v predsedništvo vlade, kjer so ga čakali ministri od 6., da bi imeli sejo. Po Vukičevićem prihodu se je takoj začela seja ministrskega sveta, ki je trajala do 9. in pol zvečer.

Ministri so izjavili po seji, da se je razpravljalo samo o zakonu o centralni upravi. Govorilo se je tudi o manjših resornih stvareh, med drugim tudi o sodnikih. Kaj natančnejšega o razpravah na seji ministri niso hoteli povedati.

Beograd, 9. decembra. Ko se je zve-delo o avdiencah, so nastali v političnih krogih razni komentarji. Opozicija je to-mačila te avdiencie kot direktno posledico Davidovićeve akcije. V vladnih krogih pa pravijo, da je vse to v zvezi s tekočimi posli, o čemur ministri obveš-ajo kralja in da nimajo te avdiencie no-benega političnega značaja.

Predsednik vlade Vukičević je po avdienci izjavil, da ni nič novega.

NEMŠKA »NEVARNOST« NAJ ZBLIŽA ITALIJO IN FRANCIJO.

Rim, 9. decembra. »Tribuna« opozarja v uvodnem članku na možnost ureditve odnošajev med Italijo in Francijo, ki bi morali postati priručni. Po mnenju »Tribune« sporazum ni izključen, samo je treba govoriti odkrito, da bi se vsi konflikti predhodno odstranili. Tako Francija kakor Italija morata imeti pred očmi dejstvo, da gre njuna razdvojenost na korist neke tretje države in ta država je Nemčija.

BRIAND SE NI SESTAL Z MUSSOLINI-JEM.

Zeneva, 9. decembra. Včeraj je francoska delegacija objavila obvestilo, v katerem se demantirajo vesti »Chicago Tribune« o sestanku med Briandom in Mussolinijem. Značilno je, da se v tem francoskem obvestilu predvideva možnost sestanka teh dveh politikov, a za sedaj se ne da določiti dan tega sestanka.

PO KRVAVIH DOGODKIH V VELVARADINU.

Budempešta, 9. decembra. Sem je prišlo veliko število beguncev, ki so pribežali iz Velikega Varadina. Med njimi so tudi ranjenci.

Veliki Varadin, 9. decembra. Tu je proglašeno poostreno obsedno stanje. Več dijakov je aretiranih in se vodi proti njim preiskava. Rumunska vlada je prepovedala listom pisati o neredih v Velikem Varadinu.

POLJSKI PRIMAS POSTANE KARDINAL.

Varšava, 9. decembra. Poljski primas nadškof Hlond odpotuje danes v Rim, kjer mu bo papež izročil kardinalski klobuk.

PILSUDSKI DOSPEL V ZENEVO.

Zeneva, 9. decembra. Pilsudski je včeraj ob 12. in pol prispel v Zenevo.

OFICIJELNA PROGLASITEV ALJEHINA ZA SVETOVNEGA MOJSTRA.

Buenos Aires, 9. decembra. Aljehin je bil včeraj popoldne sprejet v svečano poslovnico avdienco pri predsedniku Alveari. Popoldne je bil v šahovskem klubu slavnosten razstanek in je bil ob tej priliki Aljehin službeno proglašen za svetovnega šahovskega prvaka.

Trboveljska družba in rudarji

V sporih z državo zaradi cene premoga za državne železnice pusti Trboveljska družba plačevati račune navadno svojim delavcem. Ta praksa se je že tako udomačila pri nas, da se moramo čuditi, da do danes še nikomur ni prišlo na misel, da bi napravil temeljit konec tako grdemu izsiljevanju. Samo s to besedo se da namreč označiti postopanje bogate družbe, ki hoče s tem, da delo ustavlja, enostavno pritiskati na državno upravo s tem, da se jo postavlja pred alternativno: Ali plačate nam, kolikor hočemo, ali pa indirektno naščujemo rudarje na vas — z lakoto.

V Beogradu pa imamo ministristvo za gozde in rudnike. To ministristvo je vrhovna oblast nad vsemi rudniki v državi, tudi nad trboveljskimi. To ministristvo ima zakonito moč in celo dolžnost, da točno pregleduje ne samo rudniške naprave po svojih organih — in pri takih pregledih se da tako sitnariti, da tudi najbolj zakrkljeni generalni in drugi ravnatelji postanejo mehki kot voski! — ampak lahko pogleda nekoliko tudi v knjige, česar se rudniška gospoda še bolj boji. Vprašanje pa je, ali se ministristvo te svoje pravice tudi poslužuje? Kakor vse kaže, se je ne poslužuje, sicer ne bi bilo treba ministru za promet tako »glinati« za ceno premoga, ampak bi jo lahko enostavno dekretiral! Na vprašanje, zakaj da se ministristvo za rudnike ne poslužuje svojih pravic in svoje moči, pa ni treba odgovarjati nam, ker so na to vprašanje že dovolj jasno odgovorili člani ankete odobora v zadevi Rade Pašića.

Iz raznih časopisnih vesti vidimo, da se cena premoga drži v največji tajnosti. Ta

tajnost pa je nepotrebna. Če stane tona navadnega rjavega premoga v Avstriji okoli 35 šilingov (280 dinarjev), kjer so delavske plače dosti boljše kakor pri nas, je prav verjetno, da tudi pri nas ne velja produkcija ene tone premoga več kot v Avstriji, ampak precej manj, ker so mezde pri nas znatno nižje. In če pri nas la-ko Trboveljska družba izplača na 200 milijonov dinarjev glavnice (ki pa do tako visokega zneska ni narasla z vplačevanjem gotovine, ampak z valorizacijo, ki se je izvršila na papirju), še vedno 30 milijonov obresti (na eno delnico po 200 Din 30 Din, torej 15%), potem je to dokaz, da mora biti pri nas prodajna cena premoga res pretirano visoka in prav zadnji čas bi že bil, da se ministristvo za rudnike enkrat spomne na svojo dolžnost, ali pa da se začne čim prej s sistematičnim delom za elektrifikacijo dežele. Vodnih sil je dovolj na razpolago. Mi vemo dobro, da kapital mora nositi svoje obresti, dokler živimo v kapitalistični dobi, toda dohodki TPD niso več obresti, ampak so že nekaj drugega.

Ni pa to edino sredstvo, da se take stvari ne bi več ponavljale, temveč je še cela vrsta drugih. Tako bi bila zelo zanimiva zgodovina § 82 v prejšnjem finančnem zakoniku in tudi kak jugoslovanski Bretnar bi našel sigurna sredstva. Ali najvažnejše in najpopolnejše sredstvo bi bilo poddržavljenje vseh rudnikov, pri čemur pa bi bilo vsako boljševidno preziranje pravic dosedanjih lastnikov izključeno.

Je pa T. P. D. zadeva vsega naroda in zato mora biti čim prej pravilno rešena.

Ivan Podlesnik:

H. S. S. in S. L. S.

Bilo je tako okrog 1. 1900 neke sobote popoldne, ko nas je pokojni Ivan Štefe iskal po pisarnah, kjer smo bili uslužbeni ter nas vabil, da naj pridemo tisti večer v tedanji »Katoliški dom« na Turjaškem trgu v Ljubljani. Pripovedoval nam je, da pride iz Zagreba St. Radić z nekaterimi svojimi pristaši v Ljubljano, in da se zato spodobi, da ga pridemo pozdravit. Ne mnogo, ampak vendar nekaj nas je prišlo tisti večer v »Katoliški dom«, kjer smo sprejeli Radića in njegove pristaše. Kaj se je na tem sestanku govorilo, tega se ne spominjam več. Vem pa, da je govoril največ Radić. Na hrvaškem političnem obzorju je začela tedaj vstajati nova zvezda. Med političnimi pristaši tedanje slovenske katoliške stranke (predhodnice sedanje SLS) se je pripovedovalo, da bo St. Radić na Hrvaškem čisto po slovenskem vzorcu organiziral hrvaško ljudstvo politično in gospodarsko.

St. Radić je ostal par dni v Ljubljani, kjer je konferiral z voditelji katoliškega pokreta med Slovenci. »Ljudska posojilnica«, katere ustanovitelj in tedanji predsednik je bil dr. Ivan Sušteršič, mu je dikvidirala posojilo v znesku 20.000 kron za ustanovitev, oziroma nakup tiskarn. Potem so spomini na Radića v Ljubljani padali bolj in bolj v pozabljenje. Le pri »Ljudski posojilnici« so se ga še večkrat spominjali.

St. Radić je med tem časom delal in napredoval. L. 1910 je prvič v hrvaškem saboru razkladal program svoje seljaške stranke. Takrat se mu je sabor smejal. Radić je na ta smeh odgovoril, da je treba uvaževati, da je bilo za razširjenje krščanske prosvete najprvo tudi samo dvanaest apostolov na razpolago. Krog Radića pa jih tedaj ni bilo samo dvanaest, temveč imel jih je že veliko več. Razmere med hrvaškimi kmeti so bile žalostne, bolj žalostne, kot kdaj med slovenskimi. V časih Khuenja je narod ne samo politično, temveč tudi gospodarsko strahno propadal in s v trumah izseljeval v Ameriko. Cerkevna in prosvetna gospoda je bila gospodar veleposestnikov, od koder je narod do kosti izrabljala. Nikogar ni bilo, ki bi ta narod držal, vzbujal in mu pomagal na pravo pot. Radić je šel med narod in ga začel politično organizirati. Začel mu je pripovedovati o »seljaškem pravu«.

Ako primerjamo ta Radićev poret od početka s pokretom voditeljev naše katoliške organizacije, najdemo veliko razliko. Prvič v tem, da je bil Radić sam, osamljen. Njemu ob strani niso stali niti posvetni, niti cerkveni inteligenti, kot je bilo to pri nas, kjer je ob strani Sušteršiča in Kreka stal škof in z njimi povetini vsa duhovščina. Drugič ni Radić začel seljaka najprvo gospodarsko dvigati in podpirati ter ga uvajati v posvetna društva, temveč začel ga je najprvo politično buditi. Tretjič — in to je bila Radićeva napaka — ni njegov klic objemal seljaka do raztrgane bajte, temveč je šel in njega so se oklenili najprvo boljši, bogatejši seljaki. Radićevo »seljaško pravu« je bila mamljiva fraza brez socialne in ekonomske podlage; on je dvignil narodni pokret na ideološki in stvarni podlagi buržuazije in fevdalcev. Prav tako je započel pri nas Sušteršič, dokler ni Krek posegel globlje. Sušteršičev klic po politični strnitvi slovenskih

katolikov je segal od meščana do boljšega posestnika, Krek pa je bil, ki je šel preko kmeta posestnika do bajtara in preko obrtnika in trgovca do delavca. Lampe je bil, ko je ob strani Kreka zaklical, da more iti prosvetno delo tako daleč, da bo vsak pastir v gorski vasi čital slovensko literaturo. Krek pa je zasanjal, da lahko slovenski kaplan po maši prodajo platno v konzumu, ali pa predelava v mlekarni mleko v sir in maslo.

Res je, da je bilo Kreku lažje pri delu za razširjenje njegovih prosvetnih in gospodarskih idej, ker je našel v vsaki fari po enega ali dva somišljenika in sodelavca-zupnika in kaplana. Res pa je tudi, da Radić cedelega pokreta ni tako široko in globoko razumel. Če bi ga pa bil, bi ga pa ne mogel tako na široko začeti, ker mu je primanjlovalo sodelavcev iz vrst inteligence. Hrvatska posvetna in cerkvena inteligenca se je tedaj Radiću posmejevala. Hrvatski svečenik je stal med narodom, nad narodom, kjer se mu je dobro godilo. Ta svečenik je bil sicer poln narodne zavesti, manjkalo mu je pa socialne, ker ni imel nobenega Kreka, ki bi mu bil v tem oziru njegov rešitelj. Radić je imel pred očmi samo politiko, ekonomsko in socialna vprašanja mu niso prizadevala brige, zato vidimo še dandanes, da se med vsem njegovim seljaštvom ni moglo globoko usidri niti združeno, niti prosvetno delo. Ako primerjamo ti dve panogi narodnega dela s slovenskim, vidimo, da je bilo pri nas v tem oziru skoraj bolje pred tridesetimi leti, ko se je začela ta ledina orati, kot je dandanes na Hrvaškem. Ne sme se reči, da se ni Radić na teh poljih poskušal, toda njegov plug ni oral ne globoko in ne daleč. Ako pogledamo samo prosvetno delo, ne najdemo razven seljaških pevskih društev, združenih v pevsko zvezo »Matija Gubec«, skoraj nič. V zadnjih letih so dobili njegovi seljaki poleg političnega »Doma« tudi zabavno podučni tehnik »Seljaške prosvetac«. Izrečno prosvetnih društev nimajo, pač pa se meša v njih društvih s političnim delom kos prosvetnega. Združeno delo, kolikor ga je, pa ne sega od zagrebske centrale daleč na deželo.

Poglejmo si, kako je Radićeva ladja plavala po političnih vodah. Pri nas je splošen vtis, da je ta ladja krmarila brez gotovega cilja in iskala ugodnih vetrov, brez ozira na to, ali vodijo pota za temi vetrovi do gotovih ciljev, ali ne. Glavno je to, da je bila ta ladja vedno bolj natrpana polna in da ni zedela nikdar ob pečine. Ko govorimo o ladji, si moramo najprvo ogledati kapetana, ki je poklican, da krmari to ladjo seljaškega pokreta že desetletja po hrvaških političnih vodah. Mnogo urbenesne hvale, pa tudi mnogo kamenja je bilo že nametane na tega kapetana. Bili so časi, ko se Radić, kakor pred desetletji, ni hotel več k nam učit, temveč je kazalo, da se bomo mi Slovenci naslonili nanj. Kmalu pa se je pokazalo, da politično vetrnjaštvo sicer mora trenutno omamljati, da pa za Slovence, od Kreka, Sušteršiča in Lampeta navajene na solidno in resno politično delo, ta veter tudi v časih nezmožne vročine pod beogradskim pritiskom, ni zapeljiv.

(Konec prihodnjč.)

V deželi komitov.

G. Georges Blondel, profesor za narodno gospodarstvo na pariški univerzi, ki je prepotoval vso Jugoslavijo od grške meje do Slovenije in je imel pred mesecem dni v Ljubljani predavanje, opisuje v »Journal des Débats« svoje utise iz Makedonije. Med drugim pravi:

Izgleda, da je bolgarske komite podžgal najprej patriotizem. Bolgari so bili namreč mnenja, da so bili po svetovni vojni prehudu kaznovani. Trdili so, da so jim ugrabili deželo, ki so bolj bolgarske kot srbske. Dejali so, da simpatizirajo z Bolgari oni, ki ne vedo točno, kaj so pravzaprav s plemenske-

ga stališča, in se enostavno imenujejo »Makedonci«.

Gotovo je, da velik del seljakov v južnem delu Jugoslavije vetrja pri tem, da se imenujejo Makedonci. Njih jezik, ki izhaja iz stare srbske, je bližje srbskemu kot bolgarskemu. V dobi, ko se Beograd ni dosti zanje brigal, so jih privabili Bolgari in versko vprašanje je tu igralo veliko vlogo. Sprejeli so podložnost bolgarskega ekarhata in inteligenca je hodila v bolgarske šole. Dolgo zatiranje s strani Turkov, pod katerim je živel večina balkanskih narodov, je napravilo te narode, ki so gotovo Inteli-

gentni a na nizki stopnji, zelo sprejemljive za propagando. Danes se dajo lahko terorizirati.

Makedonci, ki so videli mnogo vojn in mnogo krutosti, so še pred kratkim mislili — in nekateri so še danes tega mnenja — da bo morda v kratkem izbruhnila nova vojna. To je glavni vzrok, da se bojijo podajati točnih izjav. Potrjujem pa, da nad vse želijo samo eno, živeti v miru, obdelovati polje in nikdar več plačevati posestniku-muslimanu težki davek v naravi. Cut, ki ga mi imenujemo patriotizem, pri teh ljudeh komaj obstoja.

Bolgarski komite so orožje v rokah centralnega komiteta, ki ima podružnice v gotovih krajih. Ti izrabljajo spomine na prošlost ali pa aspiracijo onih, kateri pravijo, da nočejo biti niti Srbi, niti Bolgari, temveč da so Makedonci. Komite iščejo zaslonbe med onimi, ki se smatrajo bolj za Bolgare kot za Srbe. Člani centralnega komiteta in njih glavni sodrudniki imajo pri svoji politiki zahrbitne namene. Ne smemo pozabiti, da je po končani vojni 300.000 Makedoncev bolgarofilov šlo preko meje. Sam predsednik sofijske vlade je Makedonec in mnogo Makedoncev mu stoji ob strani. Kako ne bi imeli simpatij do teh beguncem, s katerimi so se še večkrat bavili v Ženevi.

Podprli so jih že s precejšnjimi vsotami denarja. Toda Jugoslavija se je že zelo pritoževala, na kak način je bil ta denar vporabljen. Bolgarski komite vporabljajo danes proti Srbom enake metode, kot so se jih nekdaj posluževali proti Turkom.

Imel sem priliko, dolgo se razgovarjati s tretjim morilec generala Kovačevića. Zvedel sem od njega zelo zanimive stvari. Reči smemo, da imajo vsi komite že od poprej nekaj na vesti in da to izrablja revolucionarni komitet, kojega središče je Sofija.

Ti nesrečneži morajo ubogati na povelja, ki jih moremo mi komaj razumeti. Reče se jim: »Moraš ubiti tega, ki smo ga ti določili, če ne te mi ubijemo!« Zadeve jim sploh ne razložijo. Ubogati morajo brez ugovora.

Morilec, ki sem ga imel priliko izpraševati, se imenuje Blagoe Kraler; je Makedonec, doma blizu Kumanovega. Bil je več let v osnovni šoli. Njegovi starši stanujejo v Sofiji, Aldomirovska ulica 59 in prodajajo mleko in mlečne izdelke ter niso nikakor revni. Mladič ima že zločin na svoji vesti, ubil je mladega Žida. Vsemogočni komitet mu je dejal: »Da uideš kazni, ki te čaka, moraš iti v Jugoslavijo in ubiti enega izmed onih, ki smo ti ga določili.«

Iz vsega tega je razvidno, da se nahaja v Evropi dežela, ki kljub veliki vojaški in orožniški posedki živi v velikem nemiru. To je nevarnost za evropski mir in bolgarska vlada mora najti pot, da uniči Centralni komitet, čegar obstoja ni mogoče odobravati iz prav nikakega stališča.

Politične vesti.

— O koncentracijski vladi, ki bo sestavljena že prihodnji teden, govori v zadnjem času zopet mnogo opozicija. In da bi bila vest bolj verjetna, se navajajo že imena novih ministrov. Ministrski predsednik bo ali Ljuba Davidović ali Voja Marinković. Dr. Spaho postane finančni minister in seveda dobe svoje ministre tudi radičevci in samostojni demokrati. Koncentracijska vlada pa bo nastala vsled tega, ker Angleži baje ne dajo denarja, če niso v vladi tudi Hrvati. (Sam Bog ve, zakaj potem niso dali Angleži posojila tedaj, ko je bil sam Stipica Radić minister. Op. ured.). — Menda ni treba še posebej poudarjati, da so vse te vesti o koncentracijski vladi prazna izmišljotina. Če sta tudi St. Radić in Pribičević v vladi, zaradi tega ne bo naš kredit v tujini niti za krajcar boljši, pač pa bo močno narastel, kadar bo tujina videla, da se naša uprava zboljšuje, da se vedno manj krade in da je partizanstvo vedno manj uplivno. Radić in Pribičević pa se čisto gotovo še nikdar nista proslavila kot nasprotnika partizanstva in enako ni bila naša uprava tedaj, ko sta bila oba nova voditelja seljaške demokracije v vladi, prav nič boljša, temveč znatno slabjša ko pa danes. Prav nikjer ni nobenega jamstva, da bi koncentracijska vlada prinesla kaj pozitivnega, nasprotno pa je gotovo, da bi bilo vse delo tako komplicirano, da bi vse delo sploh obstalo. Sicer ni bolj revnega izpričevala za opozicijo, kakor da mora vedno ponavljati že stokrat ozvene kombinacije in da obstoji ves njen program in vse njeno delo samo v neslanih tolažilih za obupajoče pristaše.

— Pred rešitvijo poljsko-litovskega spora. Poroča se, da bo spor v kratkem rešen. Nemčija, Italija in Japonska so se sporazumele na sledečo formulo: Poljska in Litva proglašata, da je vojno stanje med obema državama končano. Imenovana bo posebna mednarodna mejna komisija, ki bo obstajala iz francoskih in angleških vojaških atašeev v Varšavi in Kovnu ter nemškega civilnega zastopnika. Poleg tega se mora Litva obvezati, da zopet vzpostavi brzojavno in telefonsko zvezo s Poljsko ter omogoči prosto plovbo po Klajpedi. Nato bodo obnovljeni diplomatski in konzularni odnosi med Poljsko in Litvo.

— Poljsko-litovski spor pred Svetom Zvez narodov. V sredo je razpravljaj Svet Zvez narodov o poljsko-litovskem sporu. Najprej je govoril litovski diktator Voldemaras. Pritoževal se je, da ruje Poljska proti neodvisnosti Litve in da hoče vreči njegovo vlado. V podkrepitve svojih trditev je predčital Voldemaras nekatera tajna poljska poročila. Odločno je zanikal Voldemaras, da bi Litva mobilizirala, nasprotno pa je res, da organizira Poljska razne tolpe, s katerimi hoče vreči sedanjo litovsko vlado. Svetu predlaga troje: Zveza narodov naj pošlje posebno preiskovalno komisijo, ki naj preišče položaj na poljsko-litovski meji. 2. Svet Zvez narodov naj prepove ustanavljanje tolp na poljskem ozemlju. 3. Svet naj ustavi preganjanje litovskega življa na poljskem ozemlju. — Voldemarasu je nato odgovoril

Briand.

poljski zunanji minister Zaleski. Poročila Voldemarasa izvirajo od raznih ogleduhov in so brez vsake vrednosti. Poljska ne namerava prav nobenega napada na Litvo. Ko je Poljska l. 1920. odbila boljševiški napad, je tudi rešila neodvisnost Litve. Poljska opozarja Svet Zvez narodov na nevarnost, ki grozi od politike litovske vlade splošnemu miru. Poljska vlada misli, da je mednarodni položaj ogrožen, dokler vztraja litovska vlada na stališču, da se nahaja Litva v vojnem stanju s Poljsko. Zlasti pa je opozarjal Zaleski, da more iz fiktivnega vojnega stanja vsak hip nastati dejanski. Svoj govor je končal Zaleski z besedami: Mi nudimo Litvi roko, na vas je, gospodje, če bo ta roka zopet zavrnjena. — Voldemaras je na Zaleskijev govor na kratko repliciral in povdaril, da si Litva ne misli z oboroženo silo osvojit zopet Vilno. Ko je nato še enkrat govoril Minister Zaleski, je bila seja odgojena. Na predlog predsednika Sveta je bil nato izvoljen za poročevalca Holandec van Blockland.

— Stalin o zunanje-političnem položaju. V svojem sedemurnem govoru o političnem položaju sovjetske unije je govoril Stalin tudi o zunanji politiki. Dejal je, da preživlja svetovni kapitalizem krizo, vsled česar obstoja nevarnost novih vojn. Razvoj kapitalizma je neenakomeren. Gospodarski centrum prehaja iz Evrope v Ameriko. Stremljenje za novo razdelitvijo trgov in izvorov surovin se zlasti kaže v problemu Pacifika, ki povzroča antagonizem med Anglijo, Ameriko in Japonsko. Iz tega antagonizma pa je nastala kolizija interesov Francije, Anglije in Italije v Sredozemskem morju. Vsi poizkusi preprečiti vojno nevarnost z različni »miroljubnimi« dogovori so samo slab poizkus, da prikrijejo priprave velesil za novo vojno. Stalin je zato prepričan, da bo III. internacionala pridobila na moči in da se bo revolucionarno gibanje na Kitajskem obnovilo. Stalin je prepričan, da bo revolucionarno gibanje oživele v kolonijah, a tudi v Evropi. Politika izoliranja sovjetske unije je politika priprave vojne proti svetovnem. Čeprav se je zaenkrat ponesrečil poizkus Anglije, da ustvari enolno protisovjetsko fronto, potem iz tega ne sledi, da bo Anglija tudi opustila svoje poizkuse za ustvaritev te fronte. Vojna nevarnost obstoji še nadalje in dolžnost sovjetov je, to vojno zavleči in se s tributom na kapitaliste od nje izkupati. Naloge sovjetske zunanje politike je formuliral Stalin tako-le: boj proti pripravam za novo imperialistično vojno in intervencijskim tendencam Anglije. Okrepitev obrambne sile sovjetske unije. Strogo izvajanje politike miru in miroljubnih odnosov do kapitalističnih držav. Izpolnitev zunanje trgovine na temelju izpolnitve monopolov in zblizanje z državami, ki ne veljajo kot čisto enakovredne.

Kratke vesti.

Predsednik Coolidge je ponovno izjavil, da na noben način ne sprejme zopetne kandidature za predsednika Zedinjenih držav Severne Amerike in da si mora zato republikanska stranka že sedaj izbrati novega kandidata.

Nezaupnico dr. Marxu je nemški parlament odklonil, toda le z 32 glasovi večine. Rumunski parlament je z veliko večino glasov izrekel vladi Vintile Bratianu zaupnico.

Prof. Jorga je poslal kraljici Mariji pismo, v katerem jo zaklinja, da se ne vmešuje v rumunske notranje zadeve.

Macedonali je bil zopet soglasno izvoljen za predsednika angleške delavske stranke.

Komunističen kongres je soglasno in ne da bi se kdo vzdržal glasovanja odobrila politiko osrednjega odbora. Stalinova zmaga je torej popolna.

Pariški »Journal« je objavil predsmrtno pismo kralja Ferdinanda, ki v pismu apelira na rodoljubje Bratianu, da postane Karl kralj Rumunije, ker je bil sklep o odstavitvi Karla napaden in mora biti Rumuniji le v nesrečo.

Poravnajte naročnino!

Dnevne vesti.

— **Odlikovani orožniki.** Veliki župan mariborske oblasti je podelil častne nagrade onim orožnikom, ki so se v izvrševanju ribarsko-policijske službe s posebno vneto in uspehom izkazali. Prvo nagrado od 1000 dinarjev prejme Ivan Lužar, orožniški kaplar v Ljubnem, okraj Gornji Grad. Dve drugi nagradi po 500 Din pa dobila Ivan Kocutar, narednik pri Sv. Petru pri Mariboru in kaplar Gvidon Zorenč v Slovenski Bistrici. Nagrade se bodo izplačale pred božičnimi prazniki.

— **Podaljšanje učiteljskih študij.** V prosvetnem ministrstvu izdeluje že dalje časa posebna komisija nov zakonski načrt o učiteljskih študij. Načrt bo v kratkem izgotovljen. Kot novost je omeniti, da se dela od raznih strani nato, da bi se učiteljske študije podaljšale. Tako se je vršilo pred par dnevi v tej zadevi posvetovanje, pri katerem so se izrekli za podaljšanje učiteljskih študij med drugim tudi zastopniki UJU in zastopniki višjih pedagogičnih šol. Povdarjalo se je, da je vsekakor prezgodaj, če vstopi učitelj z 18. leti v javno življenje. Prolongiranje učiteljskih študij se bo tem lažje izvedlo, ker absolvira učiteljska dandanes toliko kandidatov, da jih prosvetno ministrstvo le s težavo namesti.

— **Državni strokovni izpit za učiteljsko službo na obrtnih šolah.** Trgovinsko ministrstvo je pravilnik o polaganju državnega strokovnega izpita za učiteljsko službo na moških obrtnih, strokovno obrtnih, običnih obrtnih in obrtno trgovinskih šolah dopolnilo, oziroma izpremenilo. Člen 1. se glasi sedaj: Strokovna sposobnost za učiteljsko službo na moških obrtnih, strokovno obrtnih, običnih obrtnih in obrtno-trgovinskih šolah se dokaže z državnim izpitom pred izpraševalnimi komisijami, ki se ustanovijo v Beogradu, Ljubljani, Sarajevu, Somboru in Zagrebu. Člen 1. pravilnika o državnem strokovnem izpitu za učiteljsko službo na ženskih obrtnih šolah se glasi zdaj: Strokovna sposobnost za učiteljsko službo na ženskih obrtnih šolah se dokaže z državnim izpitom pred izpraševalnimi komisijami, ki se ustanovijo v Beogradu, Sarajevu, Splitu in Zagrebu.

— **Muslimanski kongres v Sarajevu.** Prihodnje leto meseca februarja se vrši v Sarajevu velik muslimanski kongres, ki bo razpravljal o verskih in prosvetnih vprašanjih muslimanov, o analfabetizmu, o ženskem vprašanju, kakor tudi o raznih vakufskih vprašanjih; o slednjih v ta namen, da se doseže rentabilnost velikih vekufskih posestev, ki reprezentirajo v Bosni vrednost nad pol milijarde dinarjev. Kongresa se udeležijo delegati muslimanskih organizacij iz vse države.

— **Uradni list št. 121 z dne 6. t. m.** objavlja naredbo o registriranju in označevanju motornih vozil v prometu, odločbo o podeljevanju obrtnih pravic in uredb, s katero se podaljšuje rok za vlaganje prošnje za valorizacijo.

— **Spor med zagrebškimi novinarji in policijo.** Kot poročajo, je začela zagrebška policija v zadnjem času odklanjati novinarjem informacije o dogodkih, ki zanimajo tudi širšo javnost. Zato so imeli lastniki listov in novinarji te dni sejo, na kateri so sklenili, da policijo zaenkrat ignorirajo, da pa bodo podvzeli na merodajnem mestu primerne korake, da pouče policijo o evropskih običajih.

— **Promet na deželni cesti Kamnik—Črna** proti Gornjemgradu je zopet za silo odprt.

— **Majstrov večer.** Za družabni večer, ki ga priredijo Majstrovci zapriseženi v soboto 10. t. m. na verandi hotela »Union« v spomin na leto 1917, na svojega prijatelja generala Majstra in njegovo zaprisego za »Jugoslavijo« pri »Liebel-nuc« vlada vedno večje zanimanje. Iskreno vabimo vse one, ki so hote ali nehoti okušali težave in brdskosti vojnih let 1914—1918 v nemškem Gradcu, na ta večer, da obnovijo spomine in prijateljske stike, ki so nas vezali kot zavedno narodno manjšino v zagrozenem mestu v neomajno falango. — Pripravljali odbor.

— **Zupanstvo občine Stari trg v Kolpi** izreka javno zahvalo gosp. inž. Klodiču, ki je s svojim načrtom bistveno pripomogel, da bo dobila Slovenija zvezo z morjem.

— **Razpisano zdravniško mesto.** Ljubljanski občinski odbor razpisuje za zdravilišče na Golniku mesto pomožnega zdravnika. Službo je nastopiti dne 1. januarja 1928. Podrobnosti glej v »Uradnem listu«.

— **Razpisani veroučiteljski mesti.** Na štirirazredni osnovni šoli v Dolnji Lendavi in na štirirazredni osnovni šoli v Gornji Lendavi je razpisano po eno veroučiteljsko mesto. Prošnje je vložiti najkasneje do 31. t. m. pri pristojnem šolskem upravitelju.

— **Is sodne službe.** Sodni sluga pri okrajnem sodišču v Vel. Laščah Ivan Znidaršič je upokojen.

— **Preganjanje Jugoslovancev na Reki** se stopnjuje. Te dni so bile izvršene pri najuglednejših Jugoslovanih hišne preiskave. Celotno med gledališkimi predstavami je bilo več naših ljudi aretiranih in odvedenih na kvesturo. Vsakogar, pri komur najdejo kak jugoslovanski znak, pridržijo v zaporu. — Reški magistrat je odpovedal tekom zadnjih dni 23 darcem naše narodnosti službe. Darcji so vrženi na cesto brez vsake odpravnine.

— **Nova znanstvena ekspedicija v arktične pokrajine.** Kot poročajo iz Rima, namerava organizirati general Nobile spomladi leta 1928 novo znanstveno ekspedicijo v arktične pokrajine. Zrakoplov, ki se zgradi v ta namen, bo konstruiran v glavnem po vzorcu »Norge« z gotovimi modifikacijami, ki so se izkazale pri zadnji ekspediciji kot potrebne. Nobile je prepričan, da se nahajajo na neznanih, 3.500.000 km² obsegajočem arktičnem ozemlju, sigurno otoki, ki jih namerava znanstveno raziskati. Ekspedicija odpo-
tjuje meseca aprila iz Rima preko Frie-

richshafena — Leningrada in — Vatscoe-a (na Norveškem) na Spitzberge. Od tam namerava podvezeti General Nobile v času od aprila do oktobra v arktične pokrajine tri znanstvena potovanja. Personal ekspedicije bo italijanski, razven dveh Norvežanov, ki jih hoče vzeti Nobile seboj, da se tako zahvali norveškemu narodu za uslužnost, izkazano mu ob priliki prve ekspedicije, do čim Amundsena noče vzeti seboj, ker ga je svoječasno hudo razžalil.

— **Stolica za žurnalistiko v Pragi.** Iz Prage poročajo: Prosvetni minister Hodža je izjavil v proračunskem odboru med drugim: S pričelkom prihodnjega šolskega leta se ustanovi visoka šola za politične vede s stolico za žurnalistiko. Med političnimi vedami bo zavzemala odlično mesto sociologija. Predavali bodo na novi fakulteti predvsem visokošolski profesorji, vendar pa tudi drugi strokovnjaki, zlasti aktivni parlamentarci in diplomati, novinarji in drugi (tudi inozemski). Predavanja se bodo vršila v češkem, slovaškem, pa tudi v nemškem in drugih jezikih.

— **Leningrad najbolj »mokro« mesto na svetu.** Kot poročajo sovjetski listi, je zavzel konsum alkohola v Rusiji take dimenzije, da je označil eden od voditeljev na plenarnem zborovanju komunistične stranke v Moskvi alkoholizem v Rusiji kot težko socialno nevarnost. Konsum alkohola je tekom zadnjih let v Rusiji silno narasel. Leta 1924 so popili v sovjetski Rusiji 800.000 so-dov »vodke« in piva, leta 1925 4.000.000, letos, do konca oktobra pa že 32.000.000. Delavec v Moskvi porabi danes 5% svojih mesečnih dohodkov za alkoholne pijače. V Leningradu je bilo radi pijanosti aretiranih letos do konca meseca oktobra nič manj kot 21.000 oseb proti 2000 leta 1923. Število smrtnih slučajev vsled preobčutega zavzivanja alkohola je naraslo v Leningradu v zadnjem času na šestkrat toliko kot je znašalo pred leti.

— **Is kriminalne statistike Zedinjenih držav.** Po pravkar izdani uradni statistiki je sedelo koncem lanskega leta v ječah Zedinjenih držav 18.788 oseb napram 8927 leta 1918. Število arestantov se je torej v Zedinjenih državah tekom zadnjih 8 let za 110% zvišalo, dočim se je prebivalstvo tekom istega časa pomnožilo samo za 20%. Nad 2000 oseb je sedelo koncem leta 1926 radi prestopkov zoper prohibicijski zakon. Naravnost porazna je statistika o umorih. Leta 1900 je bilo 481 slučajev, l. 1917 že 2061, l. 1923 2435, l. 1926 pa 3218. Glede umorov prednjači mesto Chicago.

— **Pol milijona dinarjev** je zadel pri zadnjem žrebanju srečk državne razredne loterije neki krojač na Bledu. Kupil je polovico srečke 2515 in sicer pri »Zadružni gospodarski banki« v Ljubljani.

— **Bestialni orožniki.** Iz Novega Sada poročajo: Žandari v Petrovem Selu so aretirali te dni 23-letnega Josipa Erniša, ki je bil osumljen tatvine. Pridržali so ga štiri dni v zaporu. Ko so ga končno izpustili, so ga morali, ker je tožil, da ima po vsem telesu neznosne bolečine, prepeljati z vozom domov. Takoj po svojem povratku je prosil Erniš svojo ženo, da naj pošlje po okrajnega sodnika Milana Kulanovića. Okrajni sodnik se je prošnji odzval. Fant mu je povedal, da so ga privezali orožniki na stol in strašno mučili. Dva dni nato je Erniš umrl. Pri obdukciji se je izkazalo, da je govoril resnico. Imel je po vsem telesu huhe poškodbe, še posebej je imel vsled žandar-skih bre težke poškodbe na drobu. Na podlagi teh dejstev so bili orožniki narednik Jovan Modurić in dva podrejena mu orožnika aretirani in izročeni sodišču.

— **Hrabra žena.** V Pašinem Brodu pri Beogradu se je odigrala te dni drama, pri kateri je igrala odlično vlogo ženska. V eni od vil stanuje bančni uradnik Todorović. Medtem, ko je pripravljala njegova soproga večerjo, so udri v stanovanje trije maskirani roparji, ki so zahtevali, da naj jim izroči gospa Todorović vso gotovino, ki se nahaja v stanovanju. Pogumna gospa se je branila, zato so ji roparji zagrozili, da jo bodo ubili. Dva od njih sta jo zgrabila, tretji pa jo je udaril s puškinim kopitom po glavi, da se je za hip onesvestila. Ko se je zavedla, je jela klicati na pomoč. To je roparje tako razkačilo, da ji je nastavlil eden od njih na prsi puško ter jo hotel ustreliti. Gospa se je iz rok lopovov izvila in posrečilo se ji je, da je odstranila cev od sebe, nakar je zletel strel v zrak. Nato je pomeril eden od roparjev nanjo z revolverjem. Gospa Todorović je pograbila stol in ga vrgla roparju v glavo. Lopov se je zgrudil in tudi njegov strel je šel v zrak. Medtem je klicala gospa ves čas na pomoč in prihitelo je nekoliko sosedov, tako da so morali roparji pobegniti praznih rok. Pol ure nato je prišel domov soprog gospe Todorović, ki je pehjal svojo hrabro soprogo k zdravniku. Imela je namreč več poškodb — najtežje na glavi. Beogradska policija išče roparje do-slej zama.

— **Stroga obsodba lastnika bara v Beogradu.** Lastnik beogradskega Ritz-bara Julij Lang se je zagovarjal te dni pred sodiščem radi treh poneverb. Dečko je bil obtožen, da je izvalil eni osebi 900, drugi pa 11.000 dinarjev kavcije pod obljubo, da jim prepu-
sti garderobo, ne da bi jima bil prepustil garderobo, niti jima vrniti kavcije. Razven tega je osleparil neko tretjo osebo za večji znesek pod pretezo, da ji prepusti mesto blagajnika. Za te svoje grehe je odnesel Lang dve leti zapore. Stroga obsodba je vzbudila v krogih beogradskega bontonarstva veliko senzacijo.

— **Zavraten umor.** Seljak Janko Jakšić iz Goljaka-Bizeka na Hrvatskem je bil na »žegnanju« v Ivancu. Ko so se krščanski ljudje namolili, so se napili, nakar so se prav nekrščanski stekli. Med drugimi je bil

tepen tudi Jakšić. Največ batin je dobil od seljaka Ivana Pintarića. Zato si ga je dobro zapomnil. Te dni je prišel Pintarić v Goljak. Ko je opravil svoj posel, se je podal v vaško gostilno. V gostilni je sedel slučajno tudi Jakšić. Jakšić je Pintarića povabil k svoji mizi ter ga pošteno napojil, nakar ga je spremil na cesto. Med prijaznim pogovorom je potegnil Jakšić nenadoma nož ter ga zasadel Pintariću v ledja. Pintarić je ob-ležal na mestu mrtve. Orožniki so morilca že drugi dan izsledili ter aretirali.

— **Karambolaže brzovlaka Berlin—München** z avtomobilom. V bližini postaje Muldenstein na progi Berlin—München je prišlo te dni do karambolaže med brzovlakom in avtomobilom, ki je vozil bencin. Bencin je s silno detonacijo eksplodiral ter se užgal. Šoferja sta zgorela, dva železničarja sta bila težko, dva pa lahko poškodovana.

— **Poizkus množstvenega samomora.** V stanovanju 18letnega šoferja Maksa Menzla v Berlinu so našli te dni pet oseb, in sicer šoferja samega, dva njegova prijatelja v starosti 25 let in njihovi dve prijateljici, stari po 18 let nezavesne, zastrupljene s svetilnim plinom. Vseh pet samomorilnih kandidatov so rešili. Množstveni samomorilni poizkus je aranžiral, kot se domneva, Menzel, ki je bil že dalje časa brez posla. Ob odsotnosti svojih starišev je povabil Menzel v svoje stanovanje dva svoja prijatelja, ki sta bila prav tako kot on že dalje časa brez dela in za-služka in njuni dve prijateljici. Ko so se po-šteno napili, so sklenili, da izvrše skupen samomor. V smrt jih je gnalo dejstvo, da ni-ko mogli najti dela, ena od deklic pa je ho-tela umreti, ker je imela v enim od delav-
cev razmerje, ki ni ostalo brez posledic. Ko je bila soba že polna plina, tako, da so po-stali pozorni že sosedje, je zmanjkalo enemu od kandidatov samomora poguma. Zbral je zadnje moči, se splazil k vratom ter priklical pomoč.

— **Vlom v blagajno krematorija.** Te dni je bil izvršen v blagajno enega od dunaj-skih krematorijev vlom. Svedrovci so od-nesli 1019 šilingov (okoli 8152 Din).

— **Nesrečni medeni tedni sestre Viljema II.** Iz Bonna poročajo: Ko sta se vračala te dni princezinja Viktorija Schaumburg-Lippe in njen mož Aleksander Zubkov z motociklom iz neke pivnice, sta se prevrnila in precej težko poškodovala. Prepe-ljali so ju v bolnico. Njiju stanje je precej nevarno.

— **Ljudska samopomoč za vse stanove** preskrbi in zagotovi otrokom in odraslim po 1, 2, 4, 10 do 16 tisoč dinarjev denarne podpore. Pristopite! Za stare od 50 do 80 let je čas samo do dne 31. decembra 1927. Z dopisnico javiti naslov na »Ljudska samopomoč« v Ljubljani, Rožnik 29, ali Mari-bor, Aleksandrova cesta 45/II.

— **Božične razglednice družbe sv. Cirila** in Metoda so izšle. Prosimo, da se vsi narodniki poslužijo za božična in novoletna voščila teh razglednic. Cena komad 1 Din. Naročajo se pri C. M. družbi, Ljubljana, Na-rodni dom.

— **»Mladina«** Te dni izide 2. številka »Mladine«, mesečnika za sodobna slovenska kultura vprašanja. Vsebinska 2. številka je naslednja. Izjava. L. Mrzel: Nova Rusija! M. Klopčič: Preko vsega jetniška rešet-ka. Košak Slovenska univerza — pravica slovenskega naroda. Fr. Onič: Nekaj misli o ruski socialni revoluciji. Aleksander Blok: Odlomek iz »Dvanajstice«. A. Gspan: Ve-
lika noč. L. Udé: Kaj je narod in ali smo Slovenci narod ali ne? T. Sajovic: Deček s ceste. L. Udé: Duhovna revolucija sloven-skega osnovnošolskega učiteljstva. Franc Kozar: Fabrikškim kaminom. B. Kreft: Ru-ski Teater. Zapiski: Francosko jugosloven-ski prijateljski pakt (Košak). Se nekaj besed o jugoslovensko - francoski pogodbi (Udó). »Komunisti« (Al. Gspan). Zenska »emancipacija« na univerzi (M. M.). Revijo se naroča v Ljubljani na Miklošičevi cesti št. 4.

Ljubljana.

— **Škandalozno blato na ljubljanskih uli-** cah. Vsled že več dni trajajočega slabega vremena in malomarnosti v poštah prihaja-jočih faktorjev so nekatere ljubljanske ulice la-
to blatne, da je naravnost šandal. Ne samo, da je na voznih cestah ponekodi toliko blata, da te okrope drveči avtomobili do vratu, tudi trotoarji in prehodi se ne čistijo dovolj. Merodajni činitelji naj poskrbe, da se nedo-statek odpravi še predno zapade sneg, sicer bo še slabše. Kaj nam pomagajo lepo tlako-vane ceste, če se ne čistijo?

— **Razstava umetnin v Jakopičevem pa-** viljonu v Tivolskem parku v Ljubljani, bo od 11. decembra naprej najprivlačnejša toč-ka Ljubljancanov. Prijavilo se je že tako lepo število naših umetnikov s svojimi deli, da bo to ena najpestrejših razstav umetnin, kar smo jih doslej imeli. Namen razstave je, nuditi občinstvu priliko, da nakupi po naj-ugodnejših cenah slovenske umetnine za bo-
žična in novoletna darila. Tu boste gotovo našli primerno darilo, ki bo Vam v čast, ob-darovanju v veselje. Pri tem boste pa še imeli zavest, da ste podprli našo slovensko umetnost.

Šifon srajca 60—, 54—, 36—
Batist kombine 200—, 160—, 112—
Spalne srajce 180—, 160—

Modrčni jopiči, nogavice, rokavice ročne torbi e. Radi velikanskega prometa po celi Jugoslaviji cene nižje kakor drugje

Veletrgovina

R. Stermeck — Celje.

Naš denar našemu trgovcu!

— **Lovčeva beseda.** Zelo važna panoga našega narodnega gospodarstva je pridobi-vanje in prodaja kožuhovine. Kožuhovina iz naših pokrajin slovi že iz davnih časov da-leč po svetu. Zato prihajajo ponjo k nam tuji kupci, ki jo kupujejo in odnašajo na svetovne trge. Ti ljudje skušajo seveda, da dobe blago kar najbolj po ceni v svoje ro-ke, največ s pomočjo raznih svojih preku-
pcev, ki skupljajo blago od vasi do vasi. Ta-ko so šle vsako leto, če vzamemo skupnost, v izgubo velikanske svote na škodo našega narodnega premoženja. Da se to prepreči, je že nekaj let sem prevzela organizirano prodajo tega blaga uprava Ljubljanskega velesejma v zvezi z našo Lovsko zadru-go. Kot so pokazali dosedanji kožni sejmi v Ljubljani, z lepim uspehom za naše lovce. Tudi v novem letu bo januarja tak sejem. Ao hočemo sebi dobro, potem moramo vsi lovci prodajati svoje kože samo potem ter se ne dajmo premočiti ljudem, ki uporab-ljajo vsa sredstva, da Vas zavedejo in Vam za slepe cene odvzemo dragoceno blago. Zbirajte in hranite kože, da jim čimveč pri-nesete ali pošljete na naš skupni sejem, ki se bo vršil dne 23. januarja 1928 v prostorih Velesejma v Ljubljani. Obrnite se po navo-dila na ta naslov, ki Vam bo radevolje po-stregel.

— **Cajanka slušatelj Ljubljanske uni-** verzije — v soboto, dne 10. XII. ob 20. uri v Kazini. — Ples z balončki, kepanje, ba-letne skupine, klavirske in vijolinske toč-ke priznanih mojstrov! — Ker se posebnih vabil ne bo razpošiljalo, vabimo vse one, ki so dobili svoječasna vabila za plesne vaje.

— **Angleško sukno za moške obleke in** za suknje dobite najceneje in najkrajše kva-litete pri FRANC PAVLIN, Gradišče št. 3.

Marihor.

m— **Ljudska univerza v Mariboru.** Ker se mora preložiti predavanje g. Skale za en teden, bo predaval v petek 9. decembra ob 8. uri g. prof. Jeraj iz Maribora o zelo aktu-alni temi »Delovna šola in državljanska vzgoja«. Vzgojitelji pridite polnoštevilno!

— **Lincencovanje žrebec v mariborski** oblasti. Veliki župan mariborske oblasti razglasa: Lastniki žrebec, ki nameravajo v prihodnji plemenitni dobi spuščati svoje žrebe za plemenitost tujih kobil, morajo prigrisati te žrebe najpozneje do 31. de-cembra 1927 pri enem srezkem poglavarstvu (mestnem magistratu) v čigar okolišju se nahajajo. Pri prigrisatvi, ki se vrši pismeno ali ustmeno, se mora obenem naznaniti: 1. Ime, priimek in bivališče lastnika; 2. pasma in rod, starost in barva, kakor tudi kraj, v katerem stoji žrebec. Opozarjamo, da se za žrebece toplokrvnih pasem pod štirimi leti in za mrzlokrvne žrebece pod tremi leti splošno ne daje dopustilo za spuščanje. Svo-ječasno bom razglasil kje in kedaj bo pre-gledovala komisija prigrisane žrebece in da-jala dopustila (licenco).

Celje.

c— **Proračun mestne občine celjske** za le-to 1928 je med uradnimi urami v knjigo-vodskem uradu vsakemu meščanu na vpo-gled.

c— **Celjski trotoar** je v pretežni večini pod vsako kritiko, tako da pasanti raje po sredini hodijo nego ob straneh. Večina hiš še ima trotoar krit z velikimi ploščami v čijih izdolbinah so ob vsakem dežju luže, poleg tega pa se hišni posestniki ne čistijo redno trotoarjev.

c— **Celjska mestna knjižnica** je izposodila v mesecu novembru 1314 knjig. Pristopilo je 48 novih članov.

c— **Preteklo soboto** se je vršil v rdeči sobi Narodnega doma občni zbor Dijaške kuhinje v Celju. Društvo že deluje 42 let in šteje 16 pokroviteljev in 149 članov. Dijaška kuhinja nudi vsaki dan 80 dijakom obed, tako da se je tekom leta razdelilo 14.000 porcij. Prejemkov je imela Dijaška kuhinja 38.500 Din, izdatkov 41.097 Din, primanjkljaj se je kril iz prihrankov prejš-njih let. Izvoljen je bil ponovno stari od-bor: predsednik prof. J. Kožuh, tajnik prof. Mastnak in blagajnik prof. Mravljak.

c— **Na sestanku delničarjev Obrtne banke** SHS v Celju je bil izvoljen cenzurni odbor, ki bo dajal Obrtni banki informacije o pro-silcih za kredite. Oni obrtniki, ki želijo do-biti kredite pri Obrtni banki, naj se zgla-sijo pri tajništvu »Slovenskega obrtnega društva« v Celju, ki bo vršilo tudi tajniške funkcije cenzurnega odbora.

Dopis.

Račje. Potujoč dne 1. decembra skozi vas Račje ob železniški postaji Račje-Fram sem videl raz poslopja, v katerem se izdeluje špirit, viseli staro, popolnoma obledelo za-stavo-trobojnico; škandal je, da razobesi bo-gata tovarna tako staro cunjio in tako narav-nost zasmehuje naš največji narodni praznik ujedinitvenja. Ali res nima tovarna toliko sredstev, da bi ne žalila s tako staro cunjio narodnega čuta vaščanov in dala nabaviti novo trobojnico. Upam, da se razumemo. — Popotnik.

VOJNI OŠKODOVANCİ ZA SVOJE PRAVICE.

Na poziv »Odbora vojnih oškodovancev (prečanov)« v Mariboru se je vršil v nedeljo, dne 4. t. m. sestanek vojnih oškodovancev v Narodnem domu v Mariboru.

Ob precejšnji udeležbi vojnih oškodovancev je pozdravil predsednik g. Fran Novak s primernim nagovorom navzoče in poročal o težnjah za doseg pravic, ki jih imajo vojni oškodovanci. V svojem poročilu je omenil, da se žal od naših prečanskih poslancev do danes še nobeden ni z uspehom zavzel za te trpine, ki so med vojno in po vojni prišli ob vse svoje imetje. Nadalje je povdaril, da leži krivda tudi v vednem menjavanju vlad, ki vsled tolikokratnih menjav ne pridejo do tega, da bi ustvarilo nov zakon za vojno oškodovance ali pa vsaj obstoječi zakon, ki velja samo za Srbijo in Črno goro, razširil na celo državo.

Tudi je g. predsednik navedel, da je odbor vsakokrat ko so prišli ministri in drugi poslanci v Maribor, zaprosil iste po deputaciji za pomoč. Obljubila se je pomoč, a žal, ostalo je do danes le pri obljubah. Z ozirom na to nam ne preostaja nič drugega kakor zopet apelirati na vlado in poslance ter jih opozoriti na krivico, ki se godi že deseto leto po ujedinjenju lastnim državljanom.

Na to je podal tajnik odbora g. Oroslav Rakuša poročilo, koliko vlog in spomenic se je že izdelalo ter vpslalo raznim merodajnim činiteljem in Kr. vladi; na te vloge izvzemši častno izjemo gospoda ministrskega predsednika Velja Vukičevića ni prišel niti en odgovor.

Končno je bila sprejeta sledeča »Spomenica«:

Kraljeva vlada blagovoli odrediti:

a) da se nemudoma zbere vse prijave oškodovancev (prečanov), katere ležijo zbrane v dobi od leta 1919 do 1922 pri ministrstvu za socialno politiko in pri delegaciji ministrstva financ v Ljubljani;

b) da se vse zbrane prijave izročijo »Komisiji za ratnu otštelu«, da jih pregleda, ugotovi njih upravičenost in določi vsoto o odškodnini ter da se k tej komisiji pokliče tudi eden tukajšnji odbornik kot ekspert;

c) da se pri ministrstvu pravde izdela zakonski načrt, bodisi za uvedbo novega zakona o vojni odškodnini, ali pa za razširjenje sedaj samo za Srbijo in Črno goro veljavnega zakona na celo državo;

d) da se zakonski načrt čimprej preda »Zakonodajnemu odboru« in »Narodni skupščini« v presojo in uzakonitev.

Pončno prosi podpisani odbor na zahtevo vojnih oškodovancev, da se mu sporoči ukrep, ki ga cenjeni naslov na podlagi te spomenice stori, da zamore obvestiti o istem vse sotrpine v pomirjenje.

»Spomenica« se vpošlje Kraljevi vladi oz. Kr. ministrskemu predsedniku, vsem ministrom, predsednik Narodne skupščine, načelnikom poslanskih klubov ter velikim županom in predsednikom oblastnih skupščin v Mariboru, Ljubljani, Zagrebu, Karlovcu, Osijeku, Vukovaru, Novem Sadu, Splitu, Dubrovniku, Tuzli, Sarajevu, Mostaru, Travniku, Banjaluki in Bihaču.

VELIK ZBOR ZDRUŽENJA SLOVENSKEH TABORNIKOV.

Včeraj dopoldne se je vršil v dvorani Okrožnega urada v Ljubljani III. letni veliki zbor Zdrženja slovenskih tabornikov.

Poročilo vrhovnega vodstva je pokazalo razveseljivo napredovanje organizacije, kaj zlasti izpričuje dobro uspešno letošnje poletno taborenje. Na velike finančne težave je zadelo vodstvo pri tretji številki svojega glasila »Ogenj« ki je ne more izdati, čeprav je grdivo že pripravljeno. Zdrženje deluje v tesni zvezi z vsemi sorodnimi društvi in organizacijami.

Zbor je pozdravil osebno zastopnik Drž. bigijanskega zavoda v Ljubljani dr. Miss, zastopnik Saveza trezne mladine in društva Treznosti Cerkvenik in v imenu Svete vojske Lindič.

Sledila so poročila osrednjega tajnika, posameznih rodov, vrhovnega načelnika itd., nakar se je vršila volitev nove društvene uprave.

Sprejet je bil predlog, da naj se bodoče letno taborenje vrši v Logarjevi dolini, s pristankom, da naj se v slučaju, če bi se iskazala omenjena dolina kot neprimerna za taborenje, izbere drugo mesto.

Sledilo je še nekaj internih predlogov, nakar so izvedli člani mariborske župe prisrčen gozdovski nastop, ki je vsestransko prav lepo uspel. Vmes so prepevali taborniki svoje gozdovniške pesmi.

Prosveta.

»MADAME BUTTERFLY« NA MARIBORSKEM ODRU.

Pod taktirko našega opernega ravnatelja g. Mitrovića smo slišali v torek znano Pucci-

nijevo opero »Madame Butterfly«. Osnutek za dekoracije je izvršil ljubljanski gledališki slikar g. Skružny, zrežiral je pa opero g. Bratuž in priznati moramo, da zaslužio vsi trije popolno priznanje. Ta večer je bil res lep in je mariborska opera nanj lahko ponosna. Nekateri prizori so segali daleč nad splošno povprečnost, za kar ima največ zaslug g. Burjeva, ki je bila pevsko in igralsko odlična Butterfly. Posebno dobra je bila v sceni s Suzuki v drugem dejanju in v pretresljivi tragiki tretjega dejanja. Suzuki gđ. Subejeve je bila izvrstna Japonka po postavi, šminki in igri. Položila je v to vlogo toliko občutja, kakor v nobeno drugo doslej. Poleg nje je bil najboljši orientalec g. Bratuž, ki je odigral vlogo Kitajca Gora Nikoda nad vse originalno, tako, da spada ta vloga med njegove najboljše igralske nastope, če ni sploh najboljši. G. Neralič, konzul Skarpless, je združil s svojim odličnim glasom tudi globoko čuvstvo, g. Burja je bil pa izborni Pinkerton. Poleg glavnih solistov so se potrudili tudi ostali in tudi zbor je ustrezal, oporekati bi mogli samo svetlim lasuljam, ki so jih imele nekatere zboristke, kar je celotni sliki naše »oderske Japonske« mnogo škodovalo. Solisti in dirigent so bili deležni hvaležnega priznanja s strani publike, ki je skoro napolnila gledališče.

Ob tej priliki se mi zdi potrebno opozoriti na zanimiv 15-letni jubilej že pozabljene zgodbe s takrat nameravano tržaško slovensko uprizoritvijo te opere. L. 1913 bi morala biti v tržaškem slovenskem gledališču premijera »Madame Butterfly«, toda tržaški Italijani in italijanaši so dosegli, da je založništvo kot lastnik dela prepovedalo slovensko podajanje na tržaških tleh. Ta nečuten italijanski korak je takrat razburil tudi Hrvate in Srbe, ne samo Slovence. Zagrebško gledališče je v protest proti tej italijanski prepovedi slovenskega »Metuljčka« v Trstu črtalo s svojega sezonskega repertoarja vsa italijanska dela, demonstracije so se pa radi tega vršile tudi v ljubljanskem in celo v beograjskem gledališču. Takrat je tržaški humoristični list »Pika« prinesel karikaturu tedanjega ravnatelja Dragutinovića, Puccinija in »Metuljčka« s sledečimi vrzi:

Metuljček, Dragutinović in Puccini so »in flagrantie«, vendar so edini, da »Butterfly« bi se slovenska pela, da v Trstu ni komore Izraela.

Z opero »Madame Butterfly« je torej združen kos zgodovine naših bojov na Primorskem in prvih početkov resnične jugoslovanske solidarnosti, zato zasluži ta jubilej, da

se ga spomnimo o priliki letošnje mariborske premijere.

R. R.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Petek, 9. dec.: zaprto.
Sobota, 10. dec.: »Boljši gospod«. Premijera. — Premierski abonma.

Nedelja, 11. dec. ob 15. uri: »Snegulčica«. Mladinska predstava. — Izven.
ob 20. uri: »Hamlet«. Ljudska predstava pri niž. cenah. — Izven.

Opera.

Začetek ob pol 20. uri.

Petek, 9. dec.: zaprto.
Sobota, 10. dec.: »Trubadur«. — Red B.

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani opozarja abonente reda A, da se vrši predstava »Dva bregova« za njihov abonma v ponedeljek, dne 12. t. m.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V MARIBORU.

Petek, 9. decembra: zaprto.
Sobota, 10. decembra ob 20. uri: »Madame Butterfly«, ab. C.

Izšla je 5. številka »Gledališkega lista« Narodnega gledališča v Ljubljani, ki ga ureja g. Oton Župančič. Številka ima sledečo vsebino: Ciril Debevec: Tip iz občinstva; ravnatelj Polič piše o Konjevičevi operi »Miklozevi ženitbi«; profesor Šest pa prinaša nekatere podrobnosti iz Hansencleverjeve komedije »Boljši gospod«, koje premijera bo v nedeljo 11. t. m. v ljubljanski drami. Iz istega peresa je tudi članek »Shakespeare in muzika«. Debevec nadaljuje naš predvojni dramski repertoar in sicer je prišel v tej številki do sezone 1905/6. Številko zaključuje razni gledališki drobiž, katerega prispeva Fr. L. Abonenti dobe številko na dom, prodaja pa se pri biljeterjih in nekaterih trafikah po 4 Din.

»ČAS«

Vsebinska novembarskega zvezka v Clevelandu izhajajoče slovenske revije »Čas« je sledeča: O kovanem denarju. Meglica: Fr. Kerže. Življenje v vročem pasu. Glasba — mednarodni jezik. Posebnosti noveje. Po M. Johnson. O naši domovini: Frank Kerže. Vsega se bojimo. Kadar glava boli. Gospodinski del. Urejuje Mrs. K. Cenjenim naročnikom.

Rja Erenburg:

99

Ljubezen Jeanne-e Ney.

(Iz ruščine prevedel S. L.)

Sledila je povest v Sašenjki. Jutrišnji govor gospoda Gourmot-a je postajal s vsako minuto bolj pisan in živahen. To so bili pa šele cvetovi, jagode so ga še čakale. Ko je Aglaja prvič omenila hudobno prešestnico, je gospod Gourmot že napeval arijo iz »Rigolett«. Aglaja je bila pravi angel, ki mu je priskočil na pomoč. Res, da ni bila s svojo zunanostjo preveč podobna angelu, pa saj je gospod Gourmot ne bo poljubljal. Ko je slišal celo povest, je vprašal:

— Ali veste, kdo je ona?

— Ne. Mislija sem, da je Judinja, pa mi je teta pisala, da je Francozinja.

Gospod Gourmot je slišal dovolj. Kljub gnusu, je stisnil koščeno roko Aglaje in ji obljudil:

— Zanesite se, da bom napravil vse, kar bo mogoče.

Tedaj se je pa spomnil:

— Samo še eno vprašanje. Zakaj vaš mož k dejanju pripleta politiko. To mu lahko samo škoduje. Ali je bil res kdaj komunist?

Aglaja je vedela: Pariz ni Moskva. Tukaj

je red. Tukaj komunistom režejo glave. In rešujoč Andreja, je rekla:

— Nikdar! On je bil vedno tih in miren. To je gotovo ona primešala.

Gospod Gourmot je spremil Aglajo do vrat. Bil je zadovoljen. Dobil je vse, kar je želel. Dobil je gomoljke in jutri bo občinstvu postregel z izvrstno pašeto z gomoljkami...

39.

Maj je povsod krasen.

Maj je čudovit tudi v nenaševskem gozdu. Temnopolta južnjakinja, ki se je rodila daleč od tod v Loirette-u, kjer je mnogo glicinij in trte, pa ni tega čutila. Šla je iz hiše. Kljub pozni uri je bilo še svetlo. Pod smrekami je bila razstlana rjavica mrtvih igel. Zraven malega zeljnika so se v oblaku krožile mušice, ki so bile podobne majavemu, prosojnemu zagrinjalu. Dišalo je po vlagi in preperlem mahu. To je bilo vse. Uboga priroda! Strašna dežal! Res, nekaj ponižujočega je v takem podnebj, v dolgi kruti zimi, ko se ljudje skrivajo v svojih brlogih in ne smejo niti dihati, ko se zrak v hipu spreminja v paro, ko se trepalnice obrobajo z ivjem in se na nos obešajo le-

dene svečice. Skoraj ves dan se kadijo svetiljke. Sneg ogrinja koče do streh. Ljudje hodijo počasi in s težavo in kar niso več podobni ljudem, marveč nekakim pošastim, ki se pokrivajo s kapucami, oblačijo v ovčevino in obuvajo v okorne škornje iz klobočevine. Potem se pa za dva ali tri mesece pokaže solnce in se začne vesti ko kakšen objesten rokovanč v pivnici, kakor da bi hotelo vrniti, kar je v teh krajih zamudilo, in pripeka skoraj vseh štiriindvajset ur dneva. Neprestano žge vročina, gorijo gozdovi in zaprno brenčijo komarji. Temu pijanskemu razsipanju toplote pa spet sledi maček in mraz spet zabije nizke hišice ko krste s kladivom. Velika, ogromna, pa strašna zemlja! To ni Loirette, tukaj ne cvetijo rože. Tukaj ni mladega vina, niti Overnjakov in ne bahavih Gajkoncev. Tukaj se ljudje potijo od preobilnega čaja in si drug drugemu razbijajo nosove, kadar se nasrkajo žganja. Do Pariza je daleč, strašno daleč. Na vsak način je pa maj tudi tukaj lep, vsaj v knjigah se tako piše. Jeanne pa vsega tega ni čutila.

Jeanne je v nenaševskem gozdu živela slabo. Neichenson se ni nikdar motil in se zato tudi zdaj ni zmotil, ko je dal zaupno

naročilo Kobatinskemu. Pretkani Poljak je poznal svoje delo. Ko je Jeanne prišla k njemu, ga je začuden vprašala:

— Kje je šola? Kje so otroci?

Kabatinski je s svojimi steničnimi očmi oblezel Jeanne-o od vrha do tal, prievrnil z ustnicami, požvižgal in odgovoril:

— Otročičkov ni tukaj nobenih. Če se pa omožite, jih boste pa prav lahko dobili. Čemu vam pa naj bodo otroci, saj ste še sama otrok. Če pa se že na vsak način želite prijeti kakega dela, ga bomo našli za vas v pisarni.

Začeli so se mučni tedni. Služba je bila le namišljena. Jeanne je listala po nekkih papirjih, ki jih Kabatinski sploh ni prebiral, ampak metal v peč. Ljudi ni bilo, razven gluhega čuvaja Anisima in Kabatinskega, ki je bil vsak dan bolj vsiljiv. Jeanne je začutila, da se v njenem življenju ni nič spremenilo, razven zvona glasov: Raymond Ney je govoril z basom, Kabatinski z diskantom, oba sta pa imela iste besede in pri obeh se je belina oči na enak način skahala in pokrila z motno, zamolklosinjo, po-
hotno smetano.

(Dalje prih.)

»GROM«
LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 41
Naslov brzojavkam: »GROM«. Telefon 2454.
Podružnice: Maribor, Jesenice, Rakek.
Obavljajo vse vrste strokovne spadalne pošte najhitreje in pod kulturnimi pogoji.
Nastopajo družbe spalnih voz L. O. E. za ekspresno pošiljke.

Galanterija
Trkotaza za dame in gospoda. — Volna za pletenje v vseh barvah. — Velika izbira nogavic, kravati v raznih oznah. — Kompletna potrebščina za krojača, šivilje in ševčarja. — Razne toaletne in kozmetične potrebščine pri
Josip Petelinc-u Ljubljana
Sv. Petra nasip 7 ob vodi.
Posreduje točno. Cena nista. Posreduje točno.

VINOCET
tovarna vinskega kisa, d. z. o. z., Ljubljana
nudi
najfinejši in najokusnejši
namizni kis iz vinskega kisa.
Zahtevajte ponudbo. Telefon šte. 2389.
Tehnično in higijenično najmoderneje
urejena kisarna v Jugoslaviji.
Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadst.

TISKARNA »MERKUR«
R. GORČICEVA ULICA ŠTEV 25
TELEFON ŠTEV. 2552
Se priporoča za vse tiskarsko stroko spadajoča del.

MALI OGLASI
Za vsako besedo se plača
50 par. Za debelo tiskano
pa Din 1.—

Koks - čebin
Woltova 1/II. - Telef. 2088

»Germisan«
najboljše sredstvo za luženje semen 18% razstopine zadostuje za varovanje proti sneti in bilnih boleznih. Dr. A. Jenčič, Maribor, Kopitarjeva ulica 6.

Išče se
stanovanje, obstoječe iz kuhinje ter dveh sob v centru mesta. Plača se dobro. Ponudbe na upravo lista pod »Stanovanje«.

Oglašujte v
Narodnem Dnevniku.